

AVANTPROJECTE DE RESTAURACIÓ MEDIAMBIENTAL

La Plataforma El Torrental de Calldetenes (Osona), efectua les següents correccions a l'Avantprojecte de Restauració Mediambiental de l'espai fluvial afectat pel cobriment de la llera i de l'espai d'aigües amunt inscrit dins la zona verda del Pla Parcial del sector residencial del Torrental, i en sol·licita resposta a les qüestions plantejades.

Doncs així, recordant en tot moment la denúncia feta pel Grup de Defensa del Ter (GDT) i la Plataforma El torrental de Calldetenes, seguidament farem esment, mitjançant un seguit de punts, de les discrepàncies envers l'avantprojecte:

Abans de tot, esmentar que l'Agència Catalana de l'Aigua (ACA) a tots els seus escrits parla d'un projecte de restauració, que és la reconstrucció de l'ecosistema i els processos naturals un cop eliminats els impactes i pressions associats a l'espai fluvial. Implica la actuació antròpica, però només pretén arribar a l'estat original. En el cas que tenim entre mans, tot i posar avantprojecte de recuperació, creiem que és un avantprojecte de rehabilitació, ja que es fa un restabliment PARCIAL dels processos naturals.

1.1 Antecedents. *(literal de l'avantprojecte)* Durant les obres d'aquesta última fase del cobriment es va realitzar una destrucció total de la llera i l'espai fluvial adjacent, procedint a la tala de gairebé la totalitat dels arbres de ribera (pollancre, desmais, roures, saüquers, aurons...) sumant-hi l'eliminació dels altres estrats, herbaci i arbustiu; la modificació geomorfològica, etcètera. Així doncs, una eliminació (quasi) total de l'ecosistema. Àdhuc, els arbres plantats (pollancre i desmais) tenien més de 15 anys.

2.3. Paisatge. En aquest apartat ampliarem la informació donant més valor a la zona, simplement fent esment de la protecció que l'empara:

- El Pla Territorial Parcial de les Comarques Centrals inclou l'espai format per la Serra de Sant Marc, els plans de la Mata i Vilalleons, la roureda del Llopart, Saladeures i Panedes (on s'hi engloba el Torrental i els seus voltants) en els ESPAIS DE PROTECCIÓ ESPECIAL pel seu valor natural i de connexió. El Pla atorga protecció especial a aquells sòls no urbanitzables en què concorren valors que justifiquen un grau de protecció altament restrictiu.

- Les Normes Subsidiàries del municipi de l'any 1996 defineixen el Torrental i el seu voltant com a ZONA DE PROTECCIÓ.

Doncs no ens ha d'estranyar, puix els turons testimoni formen un paisatge especial, totalment característic de la Plana Ausetana. Potser no endèmic, però si que són un testimoni relictual de la història geològica i del seu paisatge vegetal primitiu. Així, es troben gran part dels turons de la plana protegits pel PEIN "Turons de la Plana Ausetana", i conseqüentment creiem que Sant Marc també ho podria estar.

2.4. Vegetació. *(literal del text)* Pel que fa als arbres, de forma aïllada i als marges de la llera es troben alguns arbres, principalment roures, però també n'hi podem trobar molts d'altres. Com acabem d'esmentar, l'arbre que predominava era el roure martinenc (*Quercus humilis*), com molt bé es pot observar torrent amunt. També hi havia una filera d'uns 50 pollancre (*Populus nigra*) plantats fa uns 30 anys a part més pròxima al poble i diverses espècies com l'auró blanc (*Acer campestre*), el saüc (*Sambucus nigra*), petits oms (*Ulmus minor*), brots de noguera (*Juglans regia*)...

afegint als que ja menciona l'avantprojecte. Ens trobàvem amb un ecosistema amb certes espècies al·lòctones, però ampliant el llistat volem fer esment de la riquesa faunística que hi havia i que l'avantprojecte no contempla. Mirant les seccions que dibuixa, prenen com a *estat inicial* un cop la destrucció ja s'havia dut a terme. Ens preguntem com era, el que hi havia... En fi, que en el document creiem que no queda reflectit com era l'ecosistema anteriorment.

Reconeixent l'antropogenització de l'ecosistema, sobretot a la seva part més baixa, amb part d'espècies foranes i en algun cas invasores, apostem per la reintroducció d'espècies autòctones, típiques de boscos de ribera i de sistemes aixargallats formats a base de margues gris-blavoses (turons típics de la plana de Vic).

2.5. Fauna. En aquest punt creiem que es fa una bona descripció, tot i que breu de la fauna de la zona. Puix fent referència a la Llei 3/1988, de 4 de març, de protecció dels animals (modificada per la Llei 22/2003 i més recentment per la Llei 12/2006), s'observa que una gran part de les espècies que podrien ser presents a "El Torrental" es troben incloses a l'annex 2 d'aquesta llei, que segons l'Article 18, *les espècies que inclou l'Annex 2 es declaren protegides a Catalunya*. A més a més, l'Article 19 assegura que *els instruments de planejament territorial i urbanístic han d'assegurar la preservació, el manteniment i la recuperació dels biòtops i dels hàbitats de les espècies protegides*. Les espècies que podem trobar a l'espai natural del Torrental i que estan incloses a l'Annex 2 de la Llei 3/1988 són les següents:

- Eriçó fosc, europeu o comú (*Erinaceus europaeus*)
- Rat-penat de ferradura petit (*Rhinolophus hipposideros*)
- Rata- pinyada comuna (*Pipistrellus pipistrellus*)
- Turó o fura (*Mustela putorius*)
- Llargandaix ocel·lat (*Lacerta lepida*)
- Sargantana de paret o roquera (*Podarcis muralis*)
- Sargantana ibèrica (*Podarcis hispanica*)
- Serp blanca (*Elaphe scalaris*)
- Serp d'Esculapi (*Elaphe longissima*)
- Serp o colobra llisa meridional (*Coronella girondica*)
- Reineta (*Hyla meridionalis*)
- Salamandra (*Salamandra salamandra*)
- Tòtil (*Alytes obstetricans*)
- Gripau corredor (*Bufo calamita*)
- Gripau comú (*Bufo bufo*)
- Blauet (*Acedo atthis*)
- Abellerol (*Merops aspiaster*)
- Puput (*Upupa epops*)
- Mussol comú (*Athene noctua*)
- Mussol banyut (*Asio otus*)
- Xot (*Otus scops*)
- Gamarús (*Strix aluco*)
- Òliba (*Tyto alba*)
- Pit-roig (*Erithacus rubecula*)
- Rossinyol (*Luscinia megarhynchos*)
- Picot verd (*Picus viridis*)
- Tallareta vulgar (*Sylvia communis*)
- Tallarol de casquet (*Sylvia atricapilla*)
- Mosquiter comú (*Phylloscopus collybita*)
- Mallarenga blava (*Parus caeruleus*)
- Mallarenga petita (*Parus ater*)
- Mallarenga carbonera (*Parus major*)

- Oriol (*Oriolus oriolus*)
- Cuereta blanca (*Motacilla alba*)
- Pinsà comú (*Fringilla coelebs*)
- Pinsà mec (*Fringilla montifringilla*)
- Aligot comú (*Buteo buteo*)
- Esparver (*Accipiter nisus*)
- Astor (*Accipiter gentilis*)

La realització d'aquesta llista s'ha dut a terme amb l'ajuda de:

- Vilamala i Salvans, Jordi. *De Sant Martí de Riudeperes a CALLEDTENES. Passat i present d'un poble viu*. Ed. El Médol. Novembre de 2002.
- Aymerich, J. i altres. *Els ocells d'Osona*. Lynx Edicions. Abril de 1991.
- Autors varis. *Història Natural dels Països Catalans*. Volum 13. Amfibis, rèptils i mamífers. Barcelona, octubre de 1987.

Tot i ser una llista molt àmplia (gairebé 40 espècies), creiem que es podria ampliar ja que només s'han tingut en compte espècies dintre de les classes d'amfibis, mamífers, ocells i rèptils. Àdhuc només s'ha tingut en compte la llei 3/1988 i llurs espècies poden ésser protegides per altres lleis. Així demanem que es faci un estudi exhaustiu de totes les espècies que es veurien perjudicades (afavorides, si fos el cas) per la modificació o eliminació de l'espai natural, tenint en compte tots els aspectes del cicle vital d'un ésser viu. D'aquesta manera ens faríem una visió de la magnitud que suposaria la pèrdua de l'ecosistema.

3. SOLUCIÓ ADOPTADA I LA SEVA JUSTIFICACIÓ.

En aquest apartat estem d'acord amb tots els punts excepte el que menciona la *construcció d'un parc- jardí a la part baixa de la llera, concretament entre el carrer del Torrent de Sant Marc i el propi torrent*. Creiem que amb un simple corriol (com el que hi havia), els veïns del poble ja podran aprofitar al màxim de l'espai, a més que es contradiu amb altres punts, com el *de millorar l'estat ecològic del sistema, defugir dels aspectes purament estètics i ornamentals, evitar l'excessiva artificialització de l'espai...* Aquestes contradiccions es repeteixen al llarg de l'avantprojecte.

Tot seguit farem una explicació detallada de cada tram (segons la divisió que s'ha dut a terme a l'avantprojecte), però abans farem una breu puntualització d'aspectes que afecten al conjunt.

Segons el nostre punt de vista, l'ajuntament no ha comprès el que se li demanava. El que abans era un ecosistema (més o menys antropogenitzat), que avançava dia a dia pel seu propi peu, ara se'n pretén fer un parc- jardí pels veïns del futur barri del Torrenal. Sabem que és impossible agafar per separat el Projecte del Pla Parcial del Torrenal i aquest avantprojecte de restauració, ja que com s'esmenta a l'avantprojecte de restauració del Torrenal, *es qualifica el sòl de la llera del torrent objecte d'aquest estudi com a ZONA VERDA (espai per a parcs i jardins) i ZONA D'EQUIPAMENT PÚBLICS*. Doncs així, nosaltres també ens veiem obligats a introduir-lo, ja que la proximitat amb el torrent comportarà un seguit de conseqüències. Per exemple, causarà l'aïllament de les espècies que hi puguin evitar, amb la única connexió per la part superior. Això comportarà un problema greu per l'intercanvi genètic entre les espècies (sobretot vegetals) i per la conseqüent evolució i adaptació al medi. Al mateix temps, si no es tenen en compte les espècies que es plantaran a la urbanització (tan a les zones públiques com a les privades), poden causar una invasió, desplaçant les espècies autòctones (també pot produir-se un desplaçament de la fauna autòctona degut a incursions d'animals domèstics o adaptats a sistemes urbans). Al mateix temps, el sistema fluvial (amb el seu bosc de ribera) no actua sol, sinó que forma part d'un mosaic creat per un conjunt de sistemes naturals. Així doncs, el nombre d'espècies animals disminuirà degut a una pèrdua directe de terreny i a l'artificialització, afegint al fet que moltes d'elles seran desplaçades. La

proximitat també causarà una major pressió a l'ecosistema.

Un altre aspecte a destacar seria el de les aigües subterrànies. Segurament no hi ha dades del cabal d'aquest torrent, així no podem fer referència a la quantitat d'aigua que baixava en un passat. El que si tenim clar, és que la construcció de la urbanització, amb la consegüent cementació de sòl, crearà una gran modificació a les aigües subterrànies, doncs la impermeabilització del sòl causarà una disminució de la recarrega de l'aqüífer, així el nivell freàtic baixarà i consegüentment es veurà reflectit en les aigües superficials (relació riu- aqüífer), amb una clara disminució del cabal.

Per finalitzar, només mirant les seccions observem que es preveu una notable modificació de la geomorfologia del terreny (variació i homogenització del pendent, construcció de tal-lusos i murets...), cosa que contradia els objectius del pla.

4.1 Tram A

- Creiem que el carrer del Torrent de Sant Marc queda massa proper a la plana al·luvial. En alguns casos la llera queda a menys de 7 metres de distància.

- En cap cas, la construcció d'una font al mateix punt on estava ubicada la Font de la Puda, no ho veiem com una recuperació, sinó com una oronamentalització que pretén crear demagògia de sensibilització ambiental. A més la construcció impediria de forma irreversible la recuperació (natural).

- Mirant el plànol 8, es pot observar la destrucció del rec de Maspons. Creiem que formant part de la conca hidrogràfica del Torrent de Sant Marc, s'hauria de conservar, retirant la urbanització (en cas de construir-se) uns metres enllà.

- Si es realitza un circuit esportiu i de rehabilitació a la part esquerra (direcció aigües avall) s'hauria de mirar l'impacte que crearia amb un estudi exhaustiu, a més, tenint en compte que es troba a la part més alta del torrent (zona menys artificialitzada).

- Si s'ha de realitzar una neteja de l'espai degut a l'acumulació de residus, benvinguda serà, però que quedi clar que potser un dels culpables n'és l'ajuntament per la interessada deixadesa de la zona. La neteja s'hauria de dur a terme a tot el turó de Sant Marc.

4.2. Tram B

- Igualment creiem que el carrer del Torrent de Sant Marc queda massa proper a la plana al·luvial. En alguns casos la llera queda a menys de 7 metres de distància (*veure secció E- E'*).

- No estem d'acord amb la construcció d'un parc jardí, degut a la gran artificialització que comportaria, el gran impacte que causaria i la consegüent disminució de l'estat ecològic. No només pel mobiliari urbà (bancs, taules...) que hi ha planejat adjuntar-hi, sinó per la necessitat de modificar l'orografia mitjançant la construcció de tal-lusos.

- Igualment pel parc infantil que es preveu construir a l'altre banda del torrent i per la zona de descans.

- La construcció de dos camins la creiem innecessària. Amb un camí es podria realitzar la mateixa funció.

- L'avantprojecte preveu la construcció de la llar d'infants a només set metres de la llera del riu. Aquesta edificació la trobem ubicada a dins de l'espai fluvial, així que l'impacte per l'ecosistema seria molt elevat. Com que es troba dins de la zona de policia, en cas de construir-se veiem l'ACA com a principal responsable.

- Ens oposem a la introducció de qualsevol tipus de mobiliari urbà (bancs, fonts, taules...), ja que creiem que no quedarien integrats a la zona. Fins i tot de papereres, ja que tot i ser creades per recollir les deixalles de petites dimensions, pensem que encara embruten més.

- Si es creu convenient la plantació d'espècies herbàcies, correcte; per accelerar el creixement, però en cap cas es durà a terme una segada.

- El reg, si es convenient, serà utilitzat al període inicial de creixement de les plantes, però en cap cas d'una manera indefinida en el temps.

- La plantació d'àlbers, si es realitza, hauria de ser de forma dispersa.

Com diu l'avantprojecte, *la vegetació de ribera té una funció molt important dins el sistema fluvial, tan pel que fa a la reducció de l'erosió al sòl, com per la fauna de la zona, la qualitat de les aigües, control de les avingudes...* i per això és necessària una reforestació. Nogensmenys, l'obertura de nous camins, la construcció de tal-lusos... augmentaran l'erosió del sòl. A més, la canalització de l'aigua en farà augmentar la velocitat i conseqüentment l'erosió. Així la llera es pot veure modificada i les construccions properes (mobiliari urbà) afectades fàcilment.

Degut a la proximitat del nucli urbà i a la pretensió de construir a tocar de la llera, demanem la realització d'un estudi d'inundabilitat de la zona (delimitació de la Zona fluvial, el Sistema hídic i la zona inundable), amb més raó ja que la Generalitat recomana fer un pla contra inundacions al municipi de Calldetenes (*veure Nou 9 del divendres, 19 d'octubre de 2007*). Segurament aquest estudi déu estar fet, ja que segons l'art. 9 de la Llei 2/2002, de 14 de març, d'urbanisme prohibeix *urbanitzar i d'edificar en zones inundables i en zones de risc per a la seguretat i el benestar de les persones, salvant les obres vinculades a la protecció i la prevenció dels riscos*. En cas afirmatiu, voldriem consultar-lo.

A més a més l'artificialització de l'espai comportarà una major despesa econòmica degut al manteniment, una despesa que ens estalviàriem si l'ecosistema fos totalment natural.

4.3 Tram C

Primer de tot, deixem clar que la Plataforma El Torrental no està d'acord amb el soterrament del torrent i que un dels seus objectius segueix sent el desoterrament.

A partir d'aquí, segons la resposta de l'ACA, *a ambdós costats de la canalització es mantindrà una franja de 5,00m d'amplada, que haurà de quedar lliure de pas com la zona de servitud del domini públic hidràulic que estableix l'art. 6 del Text Refós de la llei d'Aigües, aprovat per RDL 1/2001, de 20 de juliol*. Doncs l'actual avantprojecte, damunt de la canalització hi preveu la construcció d'una zona de BMX, una zona per practicar-hi trial i una pista de tennis. La zona de BMX preveu la construcció d'unes grades prefabricades, a la zona de bicitrial s'hi col·locarien materials diversos, alguns naturals, però col·locats de formes estratègiques (creiem que no hi quedarien gens integrats). Tot i la pavimentació a base d'àrid del tipus tot-ú, que pretén no alterar els coeficient d'infiltració, l'escàs aquífer ja ha quedat totalment eliminat degut a la canalització del torrent.

A més tenint en compte que el soterrament del torrent va ser dut a terme abans de l'autorització de l'Agència Catalana de l'Aigua. Un soterrament que comportarà la modificació total de l'hàbitat fluvial, alterant les característiques fisicoquímiques (biòtop) i la comunitat biòtica (biocenosi).

Així doncs, la Plataforma El Torrental ha cregut oportú realitzar aquestes correccions per tal de que siguin debatudes, reflexionades i contestades.

Calldetenes, 19 de desembre de 2007

PLATAFORMA EL TORRENTAL DE CALLDETENES